

ЯРМОЛЮК Ю.В.
ст. групи ОЕЕм-21

ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ОПЕРАЦІЙ З БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ

Особливе місце у будь-якій державі належить бюджету, який є її невід'ємним атрибутом, забезпечує соціально-економічний розвиток. В Україні проводяться різноманітні заходи щодо створення ефективного, дієвого механізму протидії правопорушенням у бюджетній сфері. Як показують дослідження, їх вчиняють на кожній стадії бюджетного процесу і вони полягають в порушенні як нормативних актів, які безпосередньо врегульовують порядок складання, розгляду, затвердження проектів бюджетів, підготовки та розгляду звітів про виконання бюджету і прийняття рішень щодо нього, так і у невиконанні самого Закону про Державний бюджет на відповідний рік чи рішення про місцеві бюджети. Отже, правопорушення, що вчиняються у бюджетній сфері негативно впливають на все суспільство, на інтереси кожної особи. Це вимагає вдосконалення контролю за використанням бюджетних коштів. Основною такого контролю метою стає підвищення ефективності використання державних ресурсів, забезпечення суспільства якісними соціальними послугами, досягнення відкритості органів влади і державного сектора, визначення стратегії розвитку країни та її регіонів [1, с.827].

Дослідженню проблем контролю в бюджетній сфері присвятили свої праці Гуцаленко Л. В., Дікань Л. В., Мельник Т. Г., Мних Є.В., Лістрова С. М., Сушко Н. І. Однак в наукових дослідженнях не достатньо приділено уваги питанням економічної експертизи операцій з бюджетними коштами.

Метою дослідження є обґрунтування мети і завдань економічної експертизи операцій з бюджетними коштами.

Однією з дієвих можливостей оцінки достовірності та реальності фактів щодо операцій з бюджетними коштами, відображених в системі бухгалтерського обліку і трансформованих у фінансову звітність, виступає економічна експертиза підприємств і організацій, які фінансуються з державного бюджету. Дослідження показують, що економічна експертиза розглядається, в основному, стосовно завдань судового процесу в рамках теорії кримінального та цивільного

процесу. Однак, повсюдне використання експертизи за рамками судового процесу у різноманітних видах діяльності, варіативність численних установ вимагають розгляду експертизи як об'єкта більш загального і широкого спектру дії, спрямованого, перш за все, на зміцнення законності і «прозорості» використання бюджетних коштів.

Незважаючи на очевидні переваги, реалізація зазначеної форми економічного контролю має певні складності, оскільки на сучасному етапі свого розвитку пріоритет в наукових колах, як і раніше віддається юридичному аспекту експертизи. Тому термін «економічна експертиза» у багатьох випадках підміняється поняттям «судово економічна експертиза», а процесуально-правовий аспект судово-експертної діяльності виступає в якості її відмітної ознаки від інших форм економічного контролю.

Проведені дослідження показали, що традиційно експертними організаціями і підрозділами по боротьбі з економічними злочинами застосовуються методики саме судово-економічних експертиз поряд з фінансово-економічними, інженерно-економічними. Однак економічна експертиза, як і інші види експертиз, може проводитися і в позасудовому порядку, за договором між юридичною або фізичною особою та державною або недержавною експертною організацією з метою не доведення суперечок до суду. За результатами аналізу наукової та спеціальної літератури вважаємо, що експертне економічне дослідження, незалежно від підстави проведення, в рамках або поза рамками слідства, коректніше називати економічним, а спеціаліста, який здійснює дане дослідження – економістом –експертом.

Проблеми призначення та організації економічної експертизи в бюджетних установах, як і постановка бухгалтерського обліку, кардинальні зміни в якому відбуваються щорічно, не відрегульовані і маловивчені, незважаючи на те, що згідно зі статистичними даними кількість бюджетних установ в загальній кількості економічних суб'єктів є значною.

Бюджетні установи мають право бути окремим об'єктом дослідження економічної експертизи. Крім того, на відміну від комерційних економічних суб'єктів бюджетні установи визначають свою специфіку ведення бухгалтерського обліку, відповідно і організації економічної експертизи в них притаманні свої особливості.

Метою економічної експертизи бюджетних установ є дослідження облікової інформації (документів і записів бухгалтерського обліку) органів державної влади (державних органів), органів місцевого

самоврядування, органів управління державними позабюджетними фондами, державних (муніципальних) установ з використанням спеціальних знань, що дозволяють розпізнати економістом-експертом ознак і результатів протиправної діяльності (фінансових порушень) методами документальної і фактичної перевірки, економічного аналізу і експертної оцінки.

Доцільно відзначити, що при проведенні економічної експертизи бюджетних установ не можна обмежуватися рамками використання тільки методів документальної перевірки, в зв'язку з цим виникає необхідність в розширенні кордонів методичного інструментарію в частині можливості застосування методів фактичної перевірки, методів економічного аналізу та методів експертних оцінок, що дасть можливість реалізації комплексного підходу в оцінці фінансово-господарської діяльності бюджетних установ [3. с.102].

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що необхідність розробки концепції економічної експертизи в бюджетних установах визначається такими чинниками:

- зростаючою потребою підвищення ефективності використання державної власності;
- недостатністю наукових розробок в галузі фінансового контролю діяльності бюджетних установ;
- відсутністю методик оцінки результативності, що виникають ризиків в процесі прийняття окремих проектів і рішень бюджетними установами та єдиного підходу до вибору методів і форм фінансового контролю нормативами.

Література

1. Адамик О.В. Доходи бюджетних установ за методом нарахування в умовах уніфікації облікових систем державного сектора економіки //Вісник Національного університету „Львівська політехніка” „Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку”. – Львів: НУ „Львівська політехніка”. – Випуск 721. – С. 42-48, 2012

2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

3. Каширская, Л.В. Бухгалтерская экспертиза как форма государственного финансового контроля бюджетных учреждений: Монография / Л.В. Каширская. – М: ВивидАрт, 2013.-380 с.